

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 34 (3586) ●

● ПЯТНІЦА, 23 ЛІСТАПАДА, 2018

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Якуб Колас
у Анжуйскім
палацы**
Стар. 4

**Спявае Рыга
“Родны край”**
Стар. 5

**Ад песень
Палесся
да Астаны**
Стар. 8

Ад зямлі да неба

У тым, што цяпер дынамічна, па розных кірунках развіваецца супрацоўніцтва Беларусі з Іркуцкай вобласцю, — ёсць немалая заслуга і беларускіх суполак Прыбайкалля

На сустрэчы Прэзідэнта Беларусі з Губернатарам Іркуцкай вобласці

Іван Ждановіч

Загалавак да нататкаў выплыў, што называецца, сам сабою, калі стала вядома: у Беларусі з Іркуцкай вобласцю намячаюцца новыя праекты ў розных сферах — ад агра-сферы да самалётбудавання. Пра тое першымі паведамлілі калегі з БелТА, што асвятлялі ў сярэдзіне лістапада мінскую сустрэчу Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з Сяргеем Леўчанкам, Губернатарам аддаленага, велізарнага, дый вельмі багатага на прыродныя рэсурсы расійскага рэгіёна. Беларусь, гаварылася на сустрэчы, гатовая значна павялічыць паказчыкі ва ўзаемным гандлі, у гэты ж бок рухаюцца і расійскія партнёры. Прычым, адзначаў Сяргей Леўчанка, за тая амаль два гады, што прайшлі з часу яго ранейшага візиту, тавараварот між Беларуссю і вобласцю дынамічна расце.

Як вядома, у Іркуцкай вобласці традыцыйна запатрабаваныя беларускія БелАЗы, цяпер з’яўляюцца і аўтобусы вытворчасці Мінскага аўтазавода. Прэзідэнт прапанаваў гасцю звярнуць увагу і на новую сучасную, да таго ж экалагічную прадукцыю ад прадпрыемстваў “Белкамунмаш” і “Штадлер Мінск”. Яшчэ адным кірункам для супрацоўніцтва, на яго думку, можа стаць перапрацоўка дзелавай драўніны і рэалізацыя ўзаемавыгадных праектаў у гэтай сферы. А беларускае прадпрыемства “Амкадор” гатовае аснашчаць лесапрамыславікоў Прыбайкалля сучаснымі лесанарыхтоўчымі комплексамі, якія прайшлі ўжо апрабаванню і ў Беларусі, і ў Расіі ды на іншых рынках. Беларусь можа пастаўляць у Іркуцкую вобласць яшчэ й новыя ўзоры сельгастэхнікі — трактароў, корма- і зерненарыхтоўчых камбайнаў.

Як прыклад паспяховай работы Аляксандр Лукашэнка прывёў стварэнне зборачнага завода “Могилевлифтмаш-Усолье”. І перайшоў да прадукцыі Іркуцкага авіязавода, які ў наступным годзе плануе распачаць выпуск самалёта МС-21. Беларусь, прадоўжыў Прэзідэнт, разглядае магчымасць іх закупкі, а таксама прапануе кааперацыю пры вытворчасці навінкі. З беларускага боку партнёрамі могуць быць адпаведныя прадпрыемствы, а таксама і Авіярамонтны завод, новыя вытворчыя магутнасці якога — паблізу Нацыянальнага аэрапорта Мінск.

Што да ўзаемадзеяння ў сельскай гаспадарцы, то ў Беларусі ўжо ёсць, нагадаў Прэзідэнт, досвед супрацоўніцтва з іншымі расійскімі рэгіёнамі ў жывёлагадоўлі, раслінаводстве, укараненні перадавых тэхналогій. “Вы павінны ведаць, што мы ставімся да вас як да блізкіх і родных людзей. Мы заўсёды гатовы падзяліцца ўсім тым, што ў нас ёсць”, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. І дадаў, што паспяховы прыклад супрацоўніцтва ў АПК Беларусі ўжо мае нават з Сахалінам.

→ Стар. 2

Сяргей Леўчанка

АДЗІН З НАС Гомельская школа!

**Беларус-праграміст
Генадзь Караткевіч атры-
маў чарговую перамогу на
прэстыжных міжнародных
спаборніцтвах. На гэты
раз — у Злучаных Штатах
Амерыкі.**

Ён ужо не раз перамагаў на розных міжнародных спаборніцтвах па спартыўным праграмаванні. Гэта вучань гомельскага выкладчыка Міхаіла Далінскага, які рыхтуе школьнікаў да алімпіады па інфарматыцы й праграмаванні. Якім ён школу й прайшоў Генадзь Караткевіч. Адаем належнае Міхаілу Сямёнавічу: моцная гомельская школа ў перамогах Генадзя — адчуваецца.

Генадзь Караткевіч атрымаў перамогу на спаборніцтвах TopCoder Open Marathon, якія праходзілі ў Тэхасе (ЗША) 13-16 лістапада. Пра тое паведамляе сайт Санкт-Пецярбургскага ўніверсітэта ИТМО: Генадзь вучыўся ў ім з 2012-га, і цяпер там жа ў аспірантуры.

TopCoder Open (TCO) — штогадовы турнір па праграмаванні. Сёлетнія спаборніцтвы стартвалі 14 красавіка й складаліся з 14 анлайн-раўндаў. Галоўная задача ўдзельнікаў — напісаць праграму, якая знаходзіць найбольш эфектыўны адказ за пэўны час. У вочным фінале ўдзельнічала 12 фіналістаў, і перамог — беларус з Гомеля: Генадзь Караткевіч.

Іван Іванаў

СВЕТАПОГЛЯД

Порах са старых акопаў

У пару, калі свет адзначае 100-годдзе з часу заканчэння Першай сусветнай вайны, ёсць нагода задумацца: як нам, беларусам, далей жыць у міры і згодзе?

Неяк, яшчэ старшакласнікамі ў сярэдзіне 70-х, на зборах прызыўнікоў Ляхавіцкага раёна ў лясах каля Мыслабажы мы з хлопцамі капаліся ў старых акопах. Знаходзілі сатлелыя белыя косткі салдатаў, нават паўкруглыя абоймы з патронамі. Порах з іх, дарэчы, быў сухім: высыпалі з гільзаў — і пыхаў ён у вогнішчы. Хапала ўжо розуму, каб не кідаць туды

патроны... Пашчасціла мне там адкапаць і просценькі металічны салдацкі абразок з выявай Уладзімірскай Божай маці. Перабітае было вушка, помніцца, у абразка: куляю ці асколкам, ці то з часам праржавела. І саслізгнуў ён, уяўлялася мне, ад жывога сэрца — у акупны бруд, у небыццё. А сам салдат? Камсамольцам я быў — то й думкі не ўзнікла, каб насіць на грудзях тую хрысціянскую святыню. І не ведалі мы, савецкія школьнікі, што за баі там, пры Шчары, былі: пра Першую сусветную мала тады гаварылі. Хоць, вынікае з гістарычных дакументаў, разбурэнні, ахвяры Першай сусветнай (у нас у вёсцы казалі: першыя немцы...) прынесла ў Беларусь велізарныя.

Але дзеля чаго людзі сотнямі тысяч, мільёнамі забівалі адзін аднаго? Удумаемся: страты краін Антанты разам з Расійскай імперыяй — 5,6 мільёнаў плюс амаль 8 мільёнаў мірных жыхароў. 13 500 000 толькі з аднаго боку акопаў палажылі

Помнікі архітэктуры Беларусі паказалі ў Парыжы

(“гома сапіенсы”?) — за што? Некаму ад таго шчасця дадалося? І чаму разумныя, адукаваныя еўрапейцы не апомніліся — дапусцілі праз некаторы час і Другую сусветную? Чаму памяць пра жажлівую пару хоць і значылася гадамі “1914—1918”

у нашых падручніках — але ж не кранала за жывое? Чаму “саслізгнула”-сарвалася тая крывавая памяць некуды з грамадскай — сацыялістычнай — свядомасці ў архіўны пыл, нібы той салдацкі абразок з надламаным вушкам? → Стар. 3

ISSN 0439-3619

9 770439 361003 1 8 0 3 4

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Ад зямлі да неба

Беларусы з Іркуцка на Дажынках у сібірскай вёсцы Тургенеўцы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Гаварылася на сустрэчы пра супрацоўніцтва Беларусі з Іркуцкай вобласцю і ў іншых сферах. А мне згадалася, як перад першым візітам губернатара ў Беларусь да нас у рэдакцыю звярталіся беларусы з Іркуцка: інфармавалі, што службоўцы з аблміністрацыі ў супрацоўніцтве з актывістамі дыяспары, працяляюць інтарэс да такіх кантактаў. Як і да форуму рэгіёнаў Беларусі ды Расіі — чарговы прайшоў сёлета ў Магілёве, і зноў з удзелам Сяргея Леўчанкі. А перад тым у Прыбайкалі пабывалі беларускія журналісты. І ў розных СМІ прайшлі матэрыялы — аб прыязным стаўленні тамтэйшых жыхароў да Беларусі.

Чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць, як шмат робяць іркуцкія беларусы для пашырэння ў рэгіёне інфармацыі пра Беларусь, нашу культуру. І гэтай восенню ў рэдакцыю завітала кіраўніца Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага Алена Сіпакова з сяброўкаю Наталляй — абмяняцца навінамі, кедравымі арэшкамі нас пачаставаць ды запрасіць на чарговы Фэст беларусаў свету на Байкале. Ён пройдзе наступным летам. Сама ж Алена, хоць і нарадзілася ў Сібіры — як і яе маці — мае моцныя духоўныя павязі з зямлёю продкаў, ведае беларускую мову, спявае народныя песні. Дарэчы, пад час размовы з Сяргеем Леўчанкам Прэзідэнт згадаў, што ў Прыбайкалі жыве шмат этнічных беларусаў, і госьць з

добрай усмешкай пагадзіўся: так і ёсць! Таму сябраваць нам — проста лёсам наканавана.

У пацвярджэнне думкі пра моцны беларускі складнік у Сібіры звернемся да фрагмента з апытання ў плыні праекту “Беларусь без межаў”. Тэкст нежак даслаў нам вядомы беларус Прыбайкалі Алег Рудакоў. На пытанне, чым ён займаецца ў цэлым і які найцікавы праект у яго ёсць, адказаў: “Маё жыццё прысвечана пашырэнню і развіццю Беларускай традыцыйнай культуры ў Прыбайкалі, захаванню і адраджэнню гістарычнай спадчыны Беларускага народа, забеспячэнню пераемнасці нашчадкамі Беларускай абраднасці, мовы, традыцыі. Таму кім бы і дзе я ні працаваў, як бы ні зарабляў грошы, але частку іх буду заўжды ахвяраваць — на гэтыя мэты, як і свой час, здароўе, сілы. Такі я ўжо чалавек.

Што да сённяшніх спраў, то я засяроджаваю ўвагу на этнаграфічных вандроўках па Іркуцкіх беларускіх вёсках, утвораных у былыя часы. Некаторыя ўзніклі нават больш за сто гадоў таму! Я збіраю матэрыялы пра іх узнікненне, пра тое, як беларусы рассяляліся па Сібіры, з чым сутыкнуліся, як захоўвалі сваю ідэнтычнасць. Да таго ж збіраю старадаўнія беларускія песні й танцы, і мы ў складзе клуба “Крывічы” праводзім заняткі з моладдзю. У нас працуюць секцыі

“Аўтэнтычныя спевы”, “Навучанне старажытным, сярэднявечным і народным беларускім танцам”. Працуе Музей-майстэрня “Беларуская хата”, дзе праходзяць навучэнне ўсе ахвочыя беларускім старажытным рамёствам: вышыўцы, ткацтву, саломаліценню, поясапляценню, пашыву строяў ды іншым. Акрамя гэтага, мы ладзім Беларускія народныя святы ў Прыбайкалі: Каляды, Грамніцы, Гуканне Вясны, Камаедзіцу, Купалле, Дажынкi, Багач, Пакровы, Дзяды, Жаніцьбу Цярэшкі. Вось такі мой асноўны заняткаў!”

У адказах Алега знаходзім: беларусаў у Прыбайкалі вельмі шмат. Паводле дакументаў, толькі пад час “Стальпінскага перасялення” (1902—1912 гады) у Іркуцкую губерню дадалася болей за 300 тысяч беларусаў. Былі таксама іншыя этапы перасялення. “Праўда, як сведчаць афіцыйныя перапісы, беларусаў з кожным разам становіцца тут усё меней, — удакладняе Алег Рудакоў. — На жаль, народжаныя ў Сібіры нашы супляменнікі з большасці запісваюць сябе рускімі. Пры тым з годнасцю ўзгадваюць, што ў іх ёсць беларускія родавыя карані, бывае — і па бацьку, і па маці”. Таму, прыводзіць лічбы Алег, цяпер з трох з паловай мільёнаў жыхароў Іркуцкай вобласці беларусамі запісаны толькі 50 тысяч. Але ён асабіста лічыць, што “ў кожнага трэцяга тутакж ёсць беларускія родавыя карані. Толькі не ўсе пра тое ведаюць, бо не цікавіліся, альбо ведаюць — і не кажуць”.

СА СТУЖКІ НАВІН

Новая пасада Уладзіміра Сямашкі

Вядомы дзяржаўны дзеяч Уладзімір Сямашка прызначаны Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі, па сумяшчальніцтве — паўнамоцным прадстаўніком Беларусі пры Эканамічным саветае СНД і пры АДКБ, спецыяльным прадстаўніком Беларусі па пытаннях інтэграцыйнага супрацоўніцтва ў рамках Саюзнай дзяржавы, ЕАЭС, СНД, АДКБ.

Пасля прызначэння на новую пасаду Уладзімір Сямашка прызнаўся журналістам: ён адразу пагадзіўся на прапанову Прэзідэнта краіны, бо сябе не ўяўляе без працы. Што да беларуска-расійскіх адносін, то Пасол падкрэсліў: Расія была, ёсць і будзе асноўным гандлёва-эканамічным партнёрам Беларусі. Ён нагадаў, што з ніякай іншай краінай у Беларусі такога тавараабароту, як з Расіяй, няма. І сёлета ён ужо склаў каля 35 мільярдаў долараў.

Нагадаем, што з 2014 па жнівень 2018 года Уладзімір Сямашка працаваў на пасадзе намесніка Прэм’ер-міністра Беларусі, раней займаў пасаду першага віцэ-Прэм’ера. Ва Урадзе курываваў сферы прамысловасці і паліўна-энергетычнага комплексу.

Магілёўшчына як партнёр Казахстана

Калі 14 лістапада ў Магілёве адкрывалася Ганаровае консульства Казахстана, ва ўрачыстай цырымоніі паўдзельнічалі Пасол Казахстана ў Беларусі Ермухамет Ертгасбаеў і старшыня Магілёўскага аблвыканкама Уладзімір Даманеўскі. Казахстанскі дыпламат адзначыў, што адкрыццё консульства ў Магілёве не выпадковае: вобласць — вельмі буйны гандлёвы партнёр Казахстана. Ён звярнуў увагу на тое, што вобласць і Казахстан звязваюць цесныя міжрэгіянальныя сувязі. Напрыклад, дамовы аб супрацоўніцтве заключаны паміж Магілёўскай вобласцю і Усходне-Казахстанскай, Паўднёва-Казахстанскай, пагадненне аб супрацоўніцтве маюць Магілёў і Сямей (да 2007-га — Сяміпалацінск).

На тэрыторыі вобласці жыве больш за 400 грамадзян Казахстана. “Адкрыццё Ганаровага консульства, на наш погляд, надасць новы імпульс развіццю ўсебаковага супрацоўніцтва”, — лічыць дыпламат. Уладзімір Даманеўскі пацвердзіў: Казахстан — адзін з асноўных эканамічных партнёраў Магілёўшчыны. Гадавы знешнегандлёвы абарот паміж гаспадарчымі суб’ектамі вобласці і Казахстана, мяркуюцца, сёлета перавысіць 100 млн долараў. “Мы ўпэўненыя, што гэта не мяжа, і разлічваем, што адкрыццё консульства будзе спрыяць актывізацыі нашага супрацоўніцтва”, — выказаў упэўненасць старшыня аблвыканкама. Ганаровым консулам у Магілёў прызначаны ўраджэнец Мінска Сяргей Дзем’яшкewіч. З 2005 года ён мае від на жыхарства ў Казахстане, жыве ў сталіцы Беларусі. Ён — уладальнік і дырэктар Гандлёвага дома “Керамін Астана”, уладальнік кампаніі “Керамір” (Астана). З 2008 года — намеснік старшыні і генеральны сакратар Беларускай федэрацыі барацьбы.

Для пенсіі мяжа — не перашкода

У Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва Беларусі паведамлілі: цэнтральны апарат фонду ажыццяўляе выплату пенсій 26367 замежным пенсіянерам Украіны, Польшчы, Літвы, Латвіі, Расіі, якія жывуць у Беларусі, а таксама 6937 нашым суайчыннікам, якія жывуць у Ізраілі, Іспаніі, Польшчы, ЗША, Германіі, Расіі, Латвіі, Літве. Пры тым найбольш беларусаў, якія атрымліваюць беларускую пенсію за мяжой, — у Латвіі (4029) і Расіі (2468). Сярод тых, на каго ў Беларусь прыходзіць пенсія з-за мяжы, пераважаюць расіяне (23725), латышы (1720) і літоўцы (905).

На выплаты пенсій і дапамог беларусам, якія выехалі за мяжу, а таксама замежнікам, якія прыбылі ў Беларусь, паводле міжнародных дамоваў сёлета ў бюджэце фонду запланавана больш за 90 млн беларускіх рублёў. Налічэнне іх выплаты пенсій беларусам, якія жывуць за мяжой, адбываюцца ў адпаведнасці з заключанымі пагадненнямі. Дарэчы, амаль з усімі краінамі, што ўтварыліся на тэрыторыі былога СССР (за выключэннем Грузіі ды Эстоніі) у Беларусь заключана пагадненне па пенсійным забеспячэнні. Прычым з Эстоніяй такі дакумент — прапрацоўваецца.

Ганна Лагун — паводле матэрыялаў БелТА

ЗАПРАШАЕМ!

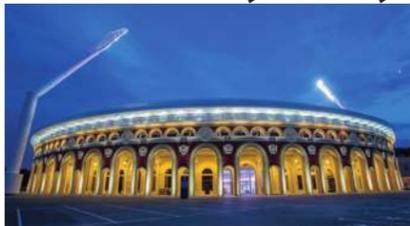
Квіткі ў Купальскую у пару

Замежныя заўзятары з 10 чэрвеня па 10 ліпеня 2019 года змогуць перасекчы мяжу Беларусі — па квіткі на II Еўрапейскія гульні

Пра тое паведаміў журналістам начальнік упраўлення па маркетынгу, камерцыйных пытаннях і рэкламе фонду “Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў 2019 года” Максім Кашкалда.

— Грамадзяне 74 краін свету, набываючы квіткі на Еўрапейскія гульні, змогуць без візы перасекчы мяжу Беларусі, прычым не толькі ў Нацыянальным аэрапорце Мінск. Абавязковымі ўмовамі для замежнікаў застаюцца наяўнасць дзеючага пашпарта, а таксама медыцынскі страхавы поліс на 10 тысяч еўра і фінансавая забеспячэнне на суму 20 еўра на дзень, — адзначыў Максім Кашкалда.

Нагадаем, што ўжо з 1 снежня квіткі на II Еўрапейскія гульні паступаць

Мінскі стадыён “Дынама”

у продаж у Беларусі, патрапяць таксама да афіцыйных прадаўцоў за мяжой. Паводле падлікаў арганізатараў, мінімальна выручка ад продажу квіткаў складзе каля 4,5 млн беларускіх рублёў.

II Еўрапейскія гульні пройдуць у Мінску з 21 па 30 чэрвеня на 12 спартыўных аб’ектах. Больш за 4 тысячы атлетаў з 50 краін разыграюць каля 200 камплектаў узнагарод у 15 відах спорту. Спартыўны ў 9 відах спорту стануць кваліфікаванымі да XXXII Алімпійскіх гульняў 2020 года ў Токіа.

Спартыўныя ж па бадмінтоне, боксе, веславанні на байдарках і каноэ, дзюдо пройдуць у рангу чэмпіянатаў Еўропы.

Рыхтуецца да значнай спартыўнай падзеі цяпер уся Беларусь. У прыватнасці, тыя, хто пажадае ў Купальскую пару-2019 наведаць краіну, змогуць скарыстацца спецыяльнай “Картай госьця” — і мець магчымасць за меншы кошт наведаць больш за 1 тысячу музеяў, галерэй, крам, пунктаў пракату, гатэляў Беларусі. Пра тое паведаміў нядаўна дырэктар прадпрыемства “Мінгардаведка” Барыс Васільеў. Праект “Карта госьця” прадпрыемства рэалізуе са студзеня 2018-га пры падтрымцы Міністэрстваў спорту і турызму, культуры Беларусі, інфармацыйна-турыстычнага цэнтру “Мінск”. Ужо выпушчана каля 6 тысяч карт, з якіх рэалізавана больш за 700.

Паводле БелТА

СВЕТАПОГЛЯД

Порах са старых акопаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар 1)

Спрэчак у свеце й праз сто гадоў, на жаль, не стала менш. Як паміж асобнымі людзьмі, так і паміж дзяржавамі. Нават у нашай рэдакцыйнай пошце часам — “весткі з палёў спрэчак” у беларускіх суполках. Жах! Дарэчы, не ведаю, як там у іншых гімнах, а ў нашым першы радок — вельмі актуальны й сімвалічны: Мы, беларусы, — мірныя людзі...” Прычым і глабальныя войны ўжо ідуць: гандлёвыя, гібрыдныя, інфармацыйныя, халодныя... Дзе выйце з тупіка?

На гэты няпростыя пытанні адказы шукаюць і ў Мінску: апошнім часам тут праходзяць значныя міжнародныя сустрэчы, дыялогі. Адна з нядаўніх — сустрэча Асноўнай групы Мюнхенскай канферэнцыі па бяспецы. Дарэчы, падводзячы яе вынікі, старшыня канферэнцыі Вольфганг Ішынгер заўважыў: Мінск ужо шмат гадоў дэманструе прыхільнасць да мірнага ўрэгулявання канфліктаў, і ў сукупнасці з геаграфічным становішчам тое робіць яго важным месцам міжнароднай дыпламатыі. Меркаванне заходне-еўрапейскага палітыка, на мой погляд, цікава будзе дапоўніць парадаксальным выказваннем чалавека з Усходу, таксама вядомага ў свеце сваім міралюбствам: Далай-ламы XIV. У пару, калі ўсе мы — закладнікі заходне-еўрапейскай цывілізацыі, нашчадкі цудам ацалелых у двух сусветных войнах людзей — па-ранейшаму нянькаем сваё эга, грызёмся па дробязях ды жывём пад прэсам грамадскай установаўкі на “паспяховасць” і “робленне кар’еры” (а некаторыя індывіды пры тым, як кажуць, гатовы ў імя такіх прывідных мэтаў нават ісці па трупах...) гэты вялікі мыслер, Далай-лама, вольна як незвычайна разважае: “Планеце не патрэбна вялікая колькасць “паспяховых людзей”. Планета цяпер адчайна мае патрэбу ў міратворцах, цаліцелях, рэстаўраторах, расказчыках — і лю-

бых людзях усіх відаў. Яна мае патрэбу ў людзях, побач з якімі — добра жыць. Планета мае патрэбу ў людзях з мараллю, якія гатовыя ўключыцца ў барацьбу, каб зрабіць свет жывым і гуманым”.

Зрэшты, і хадзіць так далёка на Захадці Усход не трэба, каб пачуць разумныя парадзы, што, можа, дапамогуць некаму ўтрымацца, не сарвацца ў бездань новай вайны: як са сваімі ворагамі, так і са сваімі блізкімі, што, здараецца, па нейкім збегу абставін раптам становяцца чужымі. Вось як бачыць “выхад з тупіка” ўсеагульнай варажнечы цяперашні падзвіжнік, іерасхіманах Данскога манастыра Валянцін (Гурэвіч): “И главная наша задача не в

сы ў жыццёвай гонцы, розныя моцныя людзі, дзяржавы, кланы, “цэнтры сілы” могуць альбо, зразумоць аўтамабілісты, выпадкова не ўпісацца ў паварот бяспекі, альбо свядома на сваю карысць парушаць “маральныя правілы агульначалавечага руху”. А гэта ж — як сыпаюць старых патронаў сабе на пацеху ў вячэрняе вогнішча там, у лесе 70-х пры Шчары, калі сабраліся пры агні дзясяткі тваіх сяброў-падлеткаў...”

У стужцы навін БелТА з’явілася нядаўна інфармацыя пра міжнародны выставачны праект “Беларусь. Рэлігія. Талерантнасць”. І што выставу прэзентаваў Амбуладар Беларусі ў Францыі Павел Латушка. На яго думку, сімвалічна, што адкрылася выстава ў дні, калі адзначаецца 100-гадовы юбілей з моманту заканчэння Першай сусветнай вайны. А й сапраўды: ну каму ж, як не беларусам, гаварыць у Еўропе пра мір і талерантнасць! Гэта ж якраз нашу Бацькаўшчыну, палітую потам і крывёю продкаў, вялікая тая вайна ў сотні кіламетраў акопаў перакапала, бязлітасна спляжыла, знішчала, руйнавала, — разам з мясцовымі людзьмі! А ўрэшце й разарвала (хоць крыву пазней, 18 сакавіка

Балючая памяць старога дрэва

том, чтобы отомстить и разможжить головы нашим врагам, а в том, чтобы из себя изгнать зло”. Прыводжу на мове арыгінала, каб у нэце тым, каму цікава, лягчэй было занаўсім ўвесць той глыбокі, да таго ж вельмі актуальны кантэкст.

Мы, як кажуць, скурай адчуваем штодзень, нават праглядаючы стужку навін: сёння на міратворцаў і тых, хто “з сябе выганяе ліха”, у свеце — вялікая запатрабаванасць. Бо скрыўляюцца ў сучаснасці нябачныя межы паміж добром і ліхам — і на старых акопах і касцях, вобразна кажучы, часам ладзяць дыскатэкі ды “жрут, ржут і...”. Яшчэ й таму патрэбныя міратворцы, што, пераследуючы свае інтарэ-

2021 года, у выніку так званага Рыжскага міру, дзе Беларусі не далі нават права голасу, — але ж тою ж самаю выбухною хваляю) на Усходнюю і Заходнюю Беларусь. Дзе ж, як не на старых акопах, гаварыць пра перамір’е, пра мірныя дамовы? Здзіўляюць мяне тыя калегі, аналітыкі з розных бакоў, якія высакамерна разважаюць: Мінску, маўляў, каб стаць новаю пляцоўкай для перагаворнага працэсу, аналагічнага Хельсінскаму, не хапае палітычнае вагі ды ваеннае моцы. Ага, ведаем мы, як “моцныя гэтага свету” вядуць перамовы! І зусім не задзірыстыя маладыя джыгіты, а мудрыя аксакалы ці безабаронныя жанчыны выступаюць мі-

ратворцамі ў спрэчках у каўказкіх, цюркскіх народаў. Вы сапраўды, панове-таварышы, міратворцаў хочаце знайсці сярод тых, у каго рукі чэшуцца?

Парыжская выстава “Беларусь. Рэлігія. Талерантнасць” — яскравае сведчанне пра каштоўнасць міжнацыянальнага міру, міжканфесійнай згоды для беларускага народа. На тэрыторыі краіны, як вядома, шмат стагоддзяў у згодзе жыўць прадстаўнікі як розных рэлігійных канфесій, так і розных нацыянальнасцяў, таму сёння “мірны досвед” Беларусі становіцца надзвычай запатрабаваным у свеце. І яшчэ адну важную акалічнасць падкрэсліваў Павел Латушка ў Парыжы, адкрываючы выставу — заўсёды пакутавала Беларусь ад войнаў, але ж ніколі не ініцыявала іх: “З нашай зямлі ніколі не пачнецца вайна. І сёння беларускі сцяг лунае сярод сцягоў іншых краін ля Трыумфальнай аркі дэ ў храме Нотр-Дам у Парыжы — як сімвал прызнання ролі, ахвяр беларускага народа ў Першай сусветнай вайне”.

Праект, па ведамляе БелТА, падрыхтавала пастаяннае прадстаўніцтва Беларусі пры ЮНЕСКА сумесна з Нацыянальным гістарычным музеем краіны. Ганаровы патранат над праектам прыняў Міністр замежных спраў Беларусі, старшыня Нацыянальнай камісіі Беларусі па справах ЮНЕСКА Уладзімір Макей. Выставу “Беларусь. Рэлігія. Талерантнасць” плануецца таксама прадставіць у іншых еўрапейскіх краінах. А ў нашых бліжэйшых планах — расказаць пра тое, хто і як гэтую экспазіцыю ствараў.

І на заканчэнне — пра порах са старых акопаў. Сам па сабе ён шкоды, пэўна, нікому не прычыніць, аднак “раззброіцца”, знішчыць свае ўласныя запасы выбухванабяспечных рэчываў (крыўда, злосць, рэўнасць, зайздасць...) — наспела пара. Порах, дарэчы, можна выкарыстоўваць і пры стварэнні твораў мастацтва, як тое робіць кітайскі мастак Cai Guo-Qiang (Цай Гоцянь) — ён вядомы як майстар мастацкага выбуху. Калі ж выходзіць далей на вобразны абагульненні, то варта нам усім пажадаць: давайце сваю энергію, у тым ліку й застарэлыя крыўды, будзем выкарыстоўваць — толькі ў мірных мэтах. Памятаючы, што планета мае патрэбу найперш у людзях, побач з якімі — добра жыць.

Іван Ждановіч

ПАМЯЦЬ

Застанецца ў песнях

Беларусь правяла ў апошні шлях знакамітага кампазітара, педагога, народнага артыста СССР Ігара Лучанка

Ігар Лучанок

Цырымонія развітання з нябожчыкам праходзіла 14 лістапада ў Доме афіцэраў. Ігар Міхайлавіч памёр на 81-м годзе жыцця. 2 лістапада ён быў шпіталізаваны ў гарадскую клінічную бальніцу хуткай медыцынскай дапамогі Мінска з інсультам. І ўжо не вярнуўся дадому. Сябры, дзеячы культуры, мастацтва, шматлікія прыхільнікі таленту Ігара Лучанка

прышлі з ім развітацца. У невялікім інтэр’ю тэлежурналістам Міністр культуры Юры Бондар казаў, што Ігар Міхайлавіч быў чалавек унікальны: адданы музыцы, класічнаму эстраднаму мастацтву. Што ён узвысіў творчасць беларускіх класікаў, паэтаў у сваіх творах, знаёмых усім — ад Брэста да Камчаткі, нават за акіянам: “Гэта ўсенародна любімы аўтар, педагог. Чалавек, у якога заўсёды можна было папрасіць параду, з унікальным пачуццём гумару, аптымізмам”.

Народная артыстка Беларусі Ядвіга Паплаўская гаварыла на жалобнай цырымоніі, што на ўсё яго хапала, і вельмі шмат ён дапамагаў людзям. Гэта быў чалавек вялікага сэрца: “Ягоная жонка, дзеці кажуць: “Самае галоўнае — каб яго песні гучалі. Тады ён будзе шчаслівы”. А я ўпэўнена, што песні яго будуць гучаць заўсёды, таму што гэта — наш здабытак, нацыянальны скарб”.

Нарадзіўся Ігар Міхайлавіч у Мінску 6 жніўня 1938 года. Ён аўтар мноства знакамітых песенных хітоў, яго песні ёсць у рэпертуары ансамбляў “Песняры”, “Сябры”, “Верасы”, вядомых артыстаў Беларусі й замежжа. Сярод мноства ўзнагарод кампазітара — ордэн Францыска Скарыны і ордэн Айчыны.

Увечары 14 лістапада ў эфіры тэлеканала “Беларусь 1” выйшаў публіцыстычны кінанарыс у памяць пра Ігара Лучанка “Я ў песню пайду...”. Згадваюцца ў фільме малавядомыя факты біяграфіі легендарнага кампазітара. Праз песенную спадчыну Маэстра даследуецца не толькі гісторыя беларускай музыкі, але й вехі стварэння дзяржаўнасці, калі музыка адыгрывала найважнейшую ролю ў станаўленні грамадства. Пры падрыхтоўцы фільма выкарыстаны багаты архіў фонду Белтэлерадыёкампаніі.

Іван Іванаў

ЗГАДКІ

Святло яе душы

Глыбокая паэзія Ніны Мацяш — падтрымка для ўсіх, хто шукае сваю дарогу ў жыцці

“І падстаўляць сваё плячо слабое./ Дзе хоць каго паратаваць змагу./ Мы ўсе — з любові, ўсе мы — да любові, / А як жа мы прад ёю ўсе ў даўту!” Шчыры вершаваны эпіграф да вечарыны, прысвечанай 75-годдзю з дня нараджэння паэткі, перакладчыцы, грамадскай дзяячкі Ніны Мацяш выбралі супрацоўнікі Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Там і праходзіла імпрэза “Мы ўсе — з любові...”

Праз усю творчасць паэткі з няпростым жыццёвым лёсам (Ніне Язэпаўне давялося змагацца з цяжкаю хваробай, яна вымушана была пераадоляваць боль, парывацца думкай да нябёсаў — і быць прыкаванаю да інваліднага крэсла) праходзіць матыў любові да бацькоў, да матулі. Той светлы вобраз праз усё жыццё атуляў жыхарку Белаазёрска, што на Брэстчыне, ад жыццёвых

нягод, натхняў на творчасць, на любоў да роднай Беларусі. Паэтка ўслаўляе дабрыню, вернасць, адказнасць, аптымізм. Яна казала, што паэзія — гэта крыніца як бясконцых пакут, так і ўзніслых радасцяў таго, хто яе стварае. І цяпер, праз гады (яна пакінула гэты свет 19 снежня 2008 года) паэзія мужнай і вытанчанага Асобы дае сілу крылам, падмацоўвае дух, асвятляе чытачоў дарам выскоай любові.

Яна пакінула нам зборнікі паэзіі “Агонь”, “Удзячнасць”, “Ралля сурова”, “Прыручэнне вясны”, “Поўны келіх”, “Шчаслівай долго назаві”, “Богава дрэва”. Адна з кніг: “Паміж усмешкай і слязой”. Вялікая частка яе жыцця й праходзіла менавіта так. І яна можна прайшла накіраваны ёй шлях.

Рыгор Гарэшка

БЕЛАРУСЫ Ў ІТАЛІІ

Якуб Колас
у Анжуйскім палацы

Дні беларускай культуры ў італьянскім Неапалі прайшлі з удзелам асацыяцыі "Bellarus". А выстава, прысвечаная Песняру, зрабіла іх незабыўнымі, яркімі, прыгожымі.

Сёлетні праект Дні культуры Беларусі ў Неапалі "Беларусь учора і сёння" прысвячаўся культурнай і літаратурнай спадчыне Беларусі. Падключыліся да справы й актывісты мясцовай беларускай суполкі — асацыяцыі "Bellarus": па нашай ініцыятыве была праведзена выстава "Якуб Колас і рускія пісьменнікі". Пры тым нас падтрымалі Амбулада Беларусі ў Італіі, Ганаровае консульства Беларусі ў Неапалі, муніцыпальная Рада горада, і яшчэ нашы сябры з Мінска: з Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа і Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур.

Дні беларускай культуры праходзілі ў нас з 4 па 14 кастрычніка. Гэта, безумоўна, зручны фармат, каб шыроў паказаць беларускую культуру, традыцыі Беларусі ў італьянскім рэгіёне Кампанья. Мясцовыя жыхары пачынаюць цікавіцца — пасля 8 гадоў дзеяння асацыяцыі — рознай інфармацыяй пра нашу Бацькаўшчыну, яе гісторыю і дзень сённяшні. Некаму хочацца больш ведаць пра развіццё турызму, камусьці — пра дасягненні ў галіне навукі, адукацыі альбо ІТ-тэхналогій. Мы ж расказваем і пра добразычлівасць, адкрытасць беларусаў, досвед краіны ў сферы міжнацыянальных зносін, у разгортванні міжнацыянальных сувязяў. Так што рэалізацыя праекта на тэрыторыі Італіі — гэта магчымасць прадставіць сучасную Беларусь як адкрытую міралюбівую краіну, гатовую развіваць узаемавыгаднае супрацоўніцтва з усімі краінамі свету. Дні й на гэты раз мелі вялікі рэзананс у Неапалі, паспрыялі стварэнню станоўчага іміджу Беларусі, добрай рэпутацыі краіны, якая заўсёды была адкрыта для шырокага дыялогу.

Выстава праходзіла ў Анжуйскім палацы — адным з найпрыгажэйшых у Неапалі.

Гэта, нагадаю, знакаміты архітэктурны помнік XIII стагоддзя: мільёны турыстаў наведваюць яго штогод. Таму мы ведалі: калі зладзім там выставу, прысвечаную Якубу Коласу, то поспех ёй будзе гарантаваны. За дзесяць дзён экспазіцыі выставы яе пабачылі тысячы наведнікаў з розных краін: Аўстраліі, Вялікабрытаніі, Германіі, ЗША, Ірландыі, Карэі, Кітаю, Расіі, Украіны, Францыі, Японіі ды многіх іншых. Знаёміліся з выставай, безумоўна, і карэнныя жыхары італьянскага паўвострава. Было вельмі мне прыемна назіраць, як людзі заходзілі, з цікавасцю разглядалі выставу, чыталі пра яе (інфармацыя падавалася на беларускай, рускай, італьянскай, англійскай мовах). І вось ужо нехта жадае зрабіць фота на фоне мінскага сядзібы Якуба Коласа, ці то з ім разам за працоўным сталом, з яго творами. Запразалі й нас у кадр, як прадстаўнікоў беларускага народа ў Неапалі.

Колькі прыемных кампліментаў пачула я ад турыстаў з краін СНД! Яны прыехалі ў Неапаль — і вось жа: пабачылі тут, у Анжуйскім палацы, выставу, прысвечаную беларусам, Песняру Якубу Коласу. Я бачыла ў вачах наведнікаў здзіўленне,

захапленне, гонар. Чула шчырыя словы падзякі за пашырэнне славянскай культуры далёка за межамі роднай маёй краіны. Амаль заўсёды лёгка ладзіўся дыялог, прыемная гутарка пра нашу культуру, мову, літаратуру, пра сённяшнюю Беларусь увогуле. І ўсплывалі згадкі, найперш з гасцямі з краін СНД, пра беларускія родавыя карані бабуль-дзядоў ці прабабуль-прадзедоў, гучалі назвы нашых гарадоў і мястэчак, у якіх яны калісьці былі, ці ў якіх па гэты час жывуць іх сваякі, сябры, знаёмыя... І заўсёды такія гутаркі заканчваліся поціскамі рук, усмешкамі, найлепшымі пажаданнямі. Так што цяпер, калі нехта ў мяне запытае, а навошта табе тая грамадская дзейнасць, буду прыгадваць "анжуйскую" цеплыню зносін. Якую, пэўна, ні за якія грошы не купіш...

Можна сказаць: выстава, прысвечаная Песняру, зрабіла Дні беларускай культуры ў Неапалі незабыўнымі, яркімі, прыгожымі. Яна тонка, інтэлігентна распаўяла людзям, хто нічога не ведаў пра нашу краіну: што краіна такая ёсць — Рэспубліка Беларусь у цэнтры Еўропы. А хто больш абазнаны ў геаграфіі, той мог і бліжэй пазнаёміцца з ёй.

Гасцей сустракаюць неапальскія беларускі

Пра тое, як праходзіла адкрыццё Дзён, пададзена інфармацыя на сайце Амбулады Беларусі ў Італіі <http://italy.mfa.gov.by/ru/embassy/news/fafb9d98c5d94085.html>. Вядома ж, мы ўдзячны добрым людзям, намаганнямі якіх выстава "Якуб Колас і рускія пісьменнікі" пабывала ў Неапалі. Таму й выказваем шчырую падзяку

тым, хто працаваў для рэалізацыі праекта Дні культуры Беларусі ў Неапалі "Беларусь учора і сёння": работнікам Амбулады Беларусі ў Італіі, найперш Амбуладару Аляксандру Гур'януву (ён, дарэчы, і ўдзельнічаў у адкрыцці Дзён), а таксама Вользе Далгаполавай (яна непасрэдна й працуе з беларускімі суайчыннікамі ў Італіі), Ганароваму консулу Беларусі ў Неапалі Вінчэнца Трані й працаўніцы Ганаровага консульства Вользе Глеб, дырэктарцы Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Зінаідзе Камароўскай, кіраўніцы Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вользе Антоненцы, прэзідэнта Муніцыпальнай рады Неапалю Аляксандра Фучыта, хору "Спадчына", навукова-вытворчаму камерцыйнаму таварыству "Сатмен" і яго кіраўніку Георгію Захарыку (мінчане прыляцелі ў Неапаль за свае сродкі, каб змантаваць выставу). Дзякуем ім за высокі прафесіяналізм, плённую супрацу, прыстойнасць, праяўленыя пры рэалізацыі гуманітарнага праекта, за іх найвышэйшую працаздольнасць, канкрэтную дапамогу й падтрымку. Яе адчуваў у гэты час актывісты асацыяцыі "Bellarus", якая, паўтаруся, ініцыявала гэты праект. Сумесныя намаганні плюс добрапрыстойныя падыходы ў працы далі цудоўны плён: праект завяршыўся паспяхова. І стаў нават прыкладам якасці, высокага прафесіяналізму й творчасці беларусаў у Італіі. Дарэчы, каму цікавыя нашы справы — заходзьце на старонку ў фэйсбуку https://www.facebook.com/Associazione-BELLARUS-590500254363830/?modal=media_composer.

Таццяна Пумпулева, кіраўніца асацыяцыі "Bellarus", г. Неапаль, Італія

На адкрыцці выставы "Якуб Колас і рускія пісьменнікі" ў Анжуйскім палацы

Хлеб ды соль для ганаровых гасцей свята

Таццяна Пумпулева і Якуб Колас

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Спявае Рыга “Родны край”

Урачыстасцю і вялікім канцэртам у Латвійскай нацыянальнай бібліятэцы распачаліся традыцыйныя восеньскія Дні беларускай культуры, якія штогод ладзіць Саюз беларусаў Латвіі

У гэтым годзе Дні прысвячаюцца 100-годдзю Латвіі, а таксама 15-годдзю Саюза беларусаў Латвіі. Урачыстасць і вялікі канцэрт, што іх распачыналі, пры-мала бібліятэчнага зала імя Імантса Зіедоніса. Варта згадаць: у СБЛ глыбокія карані. Яшчэ 30 гадоў таму з’явіўся ў Рызе першы й найстарэйшы сёння фальклорны гурт “Надзея”. А ў 1993-м заявіла пра сябе Нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў Латвіі “Прамень”. Цяпер у СБЛ такіх суполак, што маюць пры сабе й самадзейныя мастацкія гурты, больш за 15. Працуюць у такіх гарадах, як Ліепая, Вентспілес, Елгава, Краслава, Лудза, Ліваны, Даўгаўпілс, Рэзэкнэ ды іншых. Асабліва шмат іх у Латгаліі, дзе спрад-веку жылі беларусы: край той, як вядома, раней і ўваходзіў у склад Віцебскай губерні.

Шмат зрабіла для паяднання супо-лак у СБЛ Валянціна Піскунова. Родам яна з вёскі Рудня-Целяшоўская Гомельскага раёна, больш за паўвека жыве ў Рызе: выпускніца факультэта прамысловага й грамадзянскага будаўніцтва Беларускага інстытута інжынераў чы-гуначнага транспарту размеркавалі туды на працу. Беларуска з канца 80-х у грамадскім руху, а ў 2003-м ініцыявала стварэнне Саюза беларусаў Латвіі — сама ж ім і кіруе з таго часу. Спачатку ў СБЛ увайшлі суполкі “Прамень” (Рыга), “Уздым” (Даўгаўпілс), “Спадчына” (Екабіпілс) і “Мара” (Ліепая), потым далучыліся іншыя. Пра тое, дарэчы, ка-зала са сцэны ў шматлюднай зале Лат-війскай нацыянальнай бібліятэкі са-ма Валянціна Аляксандраўна, як і пра стваральныя справы саюза, беларускай дыяспары ў краіне. Згадала пра шы-рокае святкаванне народных і права-слаўных святаў: Калядаў, Купалля, Вя-лікадня, Пакроваў, пра імпрэзы ў гонар класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багда-новіча, асветніка й ўсходнеславянскага першадрукара Францыска Скарыны, пра канферэнцыі ды іншыя творчыя праекты.

Заслугоўвае павагі, што СБЛ ужо больш за 20 гадоў выдае сваю газету “Прамень”. Ягоная заслуга — і кніга “Латвія – Беларусь: дыялог дзвюх культур”, зборнік вершаў беларускіх паэтаў Латвіі, Беларуска-латышскі й Латышска-беларускі слоўнікі. Дарэчы, апошняе выданне, над якім працавалі многія эн-тузіясты, да якога спрычыніўся таксама Інстытут беларускай мовы й літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, адзначана было ўзнагародай Прэзідэнта Латвіі Валдзіса Затлерса. Створаны

фільм пра жыццё дыяспары, і ўжо чаты-ры разы праводзіўся конкурс работ на тэму “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучас-насць”, па матэрыялах якога выданы 4 зборнікі работ. А моладзь дыяспары паспяхова ўдзельнічае ў спартыўных святах і спаборніцтвах, якія праводзіць Латвійская алімпійская акадэмія.

Святочная імпрэза ў Рызе

Адна з галоўных заслуг беларускай дыяспары — тое, што з 1994 года паспя-хова працуе Рыжская беларуская асноў-ная школа імя Янкі Купалы. Латвійскія беларусы ездзяць на этнічную радзіму на 3’езды беларусаў свету, а фальклорныя гурты выступаюць на фэстах на зямлі продкаў. Праца Саюза беларусаў Латвіі адзначана Ганаровай граматай Міні-стэрства культуры Беларусі, ён працуе ў цесным кантакце з латвійскім Урадам, з Рыжскай думай. На гэты ж раз дзейнасць СБЛ адзначана Ганароваю граматай Ад-дзялення гуманітарных навук і мастац-тва НАН Беларусі, самой Валянціне Піс-куновай уручана Падзячнае пісьмо ад беларускай Акадэміі. Тое зрабіў добры сябар СБЛ Аляксандр Лукашанец — ды-рэктар Цэнтра даследаванняў беларус-кай культуры, мовы й літаратуры НАН Беларусі, кіраўнік Беларускага камітэта славістаў, акадэмік НАН, доктар філа-лагічных навук. Ушанавала Валянціну Аляксандраўну медалём свяшчэнна-мучаніка Іаана Памера і Латвійская пра-васлаўная царква. Суполка ж “Прамень”, якою кіруе дэпутат Сейма Алёна Лаза-рава, ушанавана Ганаровай граматай Мі-ністэрства замежных спраў Беларусі.

Таксама й Прэзідэнт Латвіі Рай-мандс Вейаніс даслаў у Саюз беларусаў

Латвіі Вітальны ліст. Была ўзнагарода і ад Рыжскай думы за подпісам мэра Ні-ла Ушакова: Падзячныя лісты суполцы “Прамень” ды асабіста яе кіраўніцы. Ганаровыя граматы МЗС Беларусі акты-вістам беларускага руху ў Латвіі ўручалі новы Амбасадар Беларусі Васіль Марко-віч з дарадцам-пасланнікам Амбасады

Валянціна Піскунова

фальклорныя гурты беларускіх суполак з усёй Латвіі, пры тым ішлі цудоўныя відэа- і фотарады, быў канферанс вядучых на беларускай і латышскай мовах. І песні кожны з гуртоў выконвалі як народныя беларускія, так і латышскія, і латгал-скія. Выступалі гурты “Ноктюрн” з Крас-лавы, “Вавёрачка” з ансамбля Рыжскай беларускай асноўнай школы імя Янкі Ку-палы. Ансамбль Славянскага таварыст-ва “Узоры” з Ліванаў уручыў хлеб-соль шануюнаму сходу з пажаданнем “Няхай у кожнага ў доме ён заўсёды будзе” — і песню вядомую выканаў па-беларус-ку “Хлеб ды соль”. А ўдзельнікі гурта “Сузор’е” з Рэзэкнэ падарылі грамад-зе саламяную ляльку-хатніка, якая, павод-ле беларускіх традыцый, і ёсць нябачны ахоўнік хатняй прасторы, яе жыхароў.

Гурты выходзілі на сцэну ў вельмі прыгожых, адметных касцюмах: у кожна-га — свае фарбы, розны дызайн, дэ-кор, і розныя нацыянальныя галаўныя ўборы. Вельмі ўсіх уразіў выступ гур-та “Biteites” суполкі “Сябры” з гарадка Віляны: дзве дзяўчынкі спявалі акапэла латгаліцкія народныя песні. Гурт “Ако-ліца” з Дагды падаў народную песню “Ехаў Ясь на кані” як невялічкі спек-такль, а “Рябінушка” з Прэйляў, вы-конваючы песню “Самовар”, і падарыла гэты прадмет народнага побыту аргані-затарам свята. Пры тым сказана было шмат добрых слоў у адрас Валянціны Піскуновай.

Цудоўнае відэа пра родны горад знялі ўдзельнікі гурта “Паўлінка” з ліепайскай суполкі “Мара”. І да таго ж праспявалі на латышскай і беларускай мовах песню “Родная мова” (пераклад на беларускую з малдаўскай зрабіў Станіслаў Валодзь-ка). Госці з Ліепай да таго ж чыталі цу-доўныя вершы Максіма Танка. І яшчэ адна “Паўлінка” выступала — тэатраль-ная студыя з таварыства “Уздым” з Даў-гаўпілса: на тэму беларускай народнай песні “Ой, рана на Івана” самадзейныя артысты паказалі кранальную сцэнку. Выдатна выступаў і найстарэйшы гурт дыяспары “Надзея”, праспяваючы роз-настыльвыя песні “Зязоля” і “Ці свет, ці світае”. А напрыканцы па традыцыі ў зале магутна гучала ўрачыстая песня, амаль гімн “Родны край” — яе выконва-лі як артысты, так і глядачы, устаўшы з месцаў, усе разам.

Наталля Лебедзева, г. Рыга

РЫТМЫ ЧАСУ

Залацінкі нашых спраў

У летанісе жыцця беларусаў Тальяці — новыя старонкі

Насычаны лістапад у беларус-кай суполкі “Нёман”! 5-га чысла правялі Дзень дружбы ў дзіцячай бібліятэцы №12 Аў-таграда: была прэзентацыя пра Беларусь, віктарына (лепшым — салодкія прызы). Я разам з дзецьмі чытала й абмяркоўвала цікавае апавяданне. І мультык разам глядзелі. Хораша ў гэтай бібліятэцы: па-дамашняму цё-пла і ўтульна. І ў снежні, дарэчы, будучь сустрэчы ў бібліятэках.

Далей — пра штогадовую ак-цыю “Нашы людзі”, што прахо-дзіць у Тальяці пры падтрымцы гарадміністрацыі. На гэты раз мы падалі арганізатарам кан-дыдатуру Сяргея Шылкіна — і намеснік старшыні праўлення Бе-ларускай нацыянальна-культур-най аўтаноміі “Нёман” па працы з моладдзю, сувязях са СМІ стаў лаўрэатам у намінацыі “Мужчы-на-лідар”. Мяркую, чытачы “ГР” ведаюць з публікацый пра добрыя справы Сяргея Аляксандравіча. Віншуем!

І яшчэ — пра “Сэрца маці”: пад такою назвай мы ладзілі свя-точную імпрэзу ў 48-й гімназіі імя Алега Далгова. На гэты раз выступалі тры гурты нашай су-полкі: народны ансамбль беларус-кай песні “Купалінка”, молад-зевы яго склад “Беларусачкі”, дзіцячы “Зорачкі”. Гучалі новыя песні, а вершы пра маму, бабুলю чыталі Мацвей Палухін, Варва-ра Смятцова, Яўгенія Смякалава, Валерыя Труфанова ды 5-гадо-вы Дзяніс Шчацінін. У праграме паўдзельнічаў і гурт балетнага танца “Креатив”. Свята прайшло ярка, сардэчна, душэўна.

Людміла Дзёміна, г. Тальяці

Сяргей Шылкін з роднымі

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Фронт ішоў праз Беларусь

Выстава ў Нацыянальнай бібліятэцы знаёміць з малавядомымі фактамі пра Беларусь і беларусаў часу Першай сусветнай вайны

Асабістыя пісьмы, паштоўкі, пісьмовыя прыналежнасці, рэчы салдат Першай сусветнай вайны... Былі яшчэ на выставе “Беларусь у Вялікай вайне 1914—1918 гадоў”, прысвечанай 100-годдзю яе заканчэння, і рэдкія кнігі, газеты, часопісы, нават друкарская тэхніка даўніх часоў. Было што паглядзець і над чым паразважаць. А разважаць — трэба. Мы ж больш ведаем пра Другую сусветную, якая ў Савецкім Саюзе была Вялікай Айчыннай вайной. А многія старонкі Першай, лічыць гісторык і калекцыянер Уладзімір Ліхадзедаў, былі неапраўдана забыты беларусамі. Сімвалічна, што выстава ў НББ, прысвечаная ёй, была зладжана сумесна з ім, аўтарам праекта “У пошуках страчанага”.

пра яе ахвяры, але й мець на ўвазе: беларусы потым хацелі будаваць мірнае жыццё ў незалежнай краіне. Беларуская народная рэспубліка (БНР), Літоўска-Беларуская савецкая сацыялістычная рэспубліка, затым Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка — усе яны ўзніклі пасля Першай сусветнай вайны, якую распачала Расійская імперыя. У інтэрнэце ёсць звесткі: тады ў расійскую армію было прызвана ад 800 да 923 тысяч беларусаў, усяго ж загінула нашых супляменнікаў каля 70 тысяч. А яшчэ ўлічым, што расійскія войскі прымянялі на беларускіх тэрыторыях тактыку выпаленай зямлі — каб нічога не пакінуць ворагу пасля адступлення. Таму нашы

там: Нарачанская (названа па возеры Нарач), Баранавіцкая, Крэўская. Можна падацца: ваенных дзеянняў было няшмат. Сапраўды, пераважала пазіцыйнае супрацьстаянне. Тая вайна стала страшнай яшчэ й таму, што тады ўпершыню праціўнікі выкарыстоўвалі атрутныя газы, танкі, самалёты.

У якой беднасці апынуліся тады жыхары Беларусі — сведчаць фотаздымкі, зробленыя немцамі на акупаваных тэрыторыях. Іх прадставіў Уладзімір Ліхадзедаў на сумеснай выставе ў НББ. Заваёўнікаў здзіўляў побыт беларусаў, калі ў адной хаце жылі дарослыя, дзеці, куры, жывёлы. Яны рабілі фотаздымкі, каб адправіць сваім родным — як экзотыку. А

“Беларусь 1914—1918. Вайна і мір”, у якім рэаліі фронту паказваюцца вачыма расійскіх і германскіх салдат. Ён прэзентаваў выданне ў Нацыянальным гістарычным музеі.

Уладзімір Ліхадзедаў

ліся такія медалі з выявай усіх вядомых асоб, якія ўдзельнічалі ў Брэсцкіх мірных перамовах — такія пошукі вядзе Уладзімір Ліхадзедаў. Ён ганарыцца і ўнікальным каталіцкім складзенем з калекцыі, які быў выраблены з медзі, адчаканены разцом. На ім бачны з аднаго боку выява каталіцкай святыні Нотр-Дам дэ Лурд, а з другога — выява герба.

На пачатак Першай сусветнай на землях Беларусі мелася шмат мастацкіх, гістарычных каштоўнасцяў. Тое пацвярджае і ўнікальны каталог, складзены акупантамі з рыштэтаў мінскіх і магілёўскіх шовішчаў. Куды падзеліся пералічаныя ў ім каштоўныя рэчы — пакуль невядома.

Нацыянальная бібліятэка прадставіла на выставе шмат часопісаў, газет, кніг тых часоў. Выданне пад назвай “Вялікая вайна” — найбольш заўважнае. У ім расказваецца пра падзеі на франтах у 1915—1916 гадах. Заслугоўвае ўвагі таксама кніга “Летапіс вайны”.

Віртуальная выстава “Беларусь у Першай сусветнай”, якую Нацыянальная бібліятэка й раней прэзентавала на сайце <https://nlb.by>, цяпер пашырана й дапоўнена новым раздзелам. Асноўныя бітвы, баі й ваенныя аперацыі паказаны й на картах, схемах. Можна знайсці больш інфармацыі пра беларускую літаратуру й пісьменнікаў, якія пісалі пра ваенныя падзеі, дадзены раздзел пра палкаводцаў і ваеначальнікаў — ураджэнцаў Беларусі. Там жа ёсць і здымкі з перыядычных выданняў, у прыватнасці з часопіса “Ніва” ды кнігі “Летапіс вайны”. Немалаважна, што віртуальны праект прадстаўлены на беларускай, рускай і англійскай мовах.

Ганна Лагун

Друкарская тэхніка з мінулага

Пісьмовыя прыналежнасці

супляменнікі вымушаны былі падавацца ў бежанцы. Многія з іх затым не змаглі вярнуцца на радзіму, многія і загінулі.

Ды й тым, хто вырашыў нікуды не ўцякаць, горка прыйшлося. Беларусь тады апынулася ў эпіцэнтры баявых дзеянняў. Два з паловай гады, пачынаючы з 1915-га, нямецка-расійскі фронт праходзіў па лініі Дзвінск (цяпер Даўгаўпілс) — Паставы — Смаргонь — Баранавічы — Пінск. І буйныя ваенныя аперацыі вяліся

паштоўкі, на якіх бачны побыт салдат на фронце, у шпіталях, у асяроддзі бежанцаў дайшлі ўжо з “нашага” боку: ад ваенных людзей, фатографію. Амаль паўтары тысячы фотаздымкаў з асабістай калекцыі У. Ліхадзедава расказваюць пра побыт, баявыя будні 2-га каўказкага корпуса. Тая ваенная часць стаяла пад Маладзечна й вяла баі пад Крэвам і Смаргонню. Да нас дайшлі нават пісьмы й пісьмовыя прыборы байцоў. Уладзімір Ліхадзедаў выпусціў фотаальбом

На выставе ў Нацыянальнай бібліятэцы наведнікі пабачылі й паходны стул: дзякуючы жалезнаму каркасу ён цудоўна захаваўся. Мне здаецца, многім глянулася партатыўная друкарская тэхніка, што працавала і ў палічных умовах. Невялікія друкарскія станкі яшчэ й цяпер у рабочым стане.

Пра мірныя перамовы ў Брэсце сведчыць памятны медаль 1918 года з выявай Льва Троцкага, хоць той і не браў удзел у першым іх этапе. А ці выпуска-

ПРАЕКТЫ

Глыбокая плынь з глыбінкі

У Прэзідэнцкай бібліятэцы Беларусі разгорнута выстава фотамастака Уладзіміра Цвірка

Году малай радзімы прысвяціў сваю фотавыставу “Сілуэты спадчыны” мастак-дызайнер, вітражыст, фотамастак і вандроўнік Уладзімір Цвірка. Многія касцёлы, цэрквы, палацы, якія патрапілі ў фотааб’екты майстра, пабудаваны ў XVI—XX стагоддзі й занесены ў Дзяржаўны спіс гістарычна-культурных каштоўнасцяў Беларусі. Выстава праходзіць у Прэзідэнцкай бібліятэцы, што ў Доме Ураду і паблізу знакамітага Чырвонага касцёла.

Праект “200 унікальных турыстычных маршрутаў па маёй Беларусі” Уладзімір Цвірка распачаў восем гадоў таму. “Спачатку было ў мяне толькі жаданне вандраваць і фатаграфіраваць. Паступова пры тым збіраліся й кнігі пра гісторыю, архітэктару, асаблівасці прыроды Беларусі. Ды раптам я ў тым збіральніцтве

Драўляная царква св. Пятра і Паўла, 1910 г. Вёска Востраў Ляхавіцкага раёна

зразумеў, што назапашаную інфармацыю нельга ўжо хаваць — яна павінна паслужыць таксама іншым падарожнікам. Так з’явілася жаданне падзяліцца сваімі ўражаннямі з іншымі”, — расказаў мне Уладзімір Андрэевіч.

На фотавыставе прадстаўлены фотаздымкі больш чым сарака помнікаў архітэктурны, на якія, на думку аўтара, варта паглядзець зблізка. Між тым у архіве Уладзіміра Цвірка ўжо назбірана каля 3 мільёнаў (!) выяў гістарычных аб’ектаў спадчыны. Некаторыя будынкі даўніны ў ягонай калекцыі зняты з розных ракурсаў, у розную пару года, сутак.

Уладзімір Цвірка лічыць: з цягам часу ягоны архіўны матэрыял падвысіцца ў цане. Ужо й цяпер ён цікавы не толькі турыстам, але й архітэктарам, рэстаўратарам, мастакам, якія зберагаюць матэрыяльныя каштоўнасці Беларусі. Тым больш важная праца энтузіяста, што былыя сядзібы, даўнія помнікі, асабліва ў далёкай глыбінцы, бывае, застаюцца сам-насам з часам і абставінамі, а гэта ім, як і старым людзям — не на карысць...

Ганна Лагун

КАРАГОД КУЛЬТУР

Як на Доне восенню Вясну пагукалі

Старшыня Саюза беларусаў Дону Уладзімір Банцэвіч выступіў галоўным кансультантам, калі рыхтавалася прадстаўленне беларускага народнага свята ў межах этнапраекта “150 культур Дону”

У Растоўскай вобласці, што на поўдні Расіі, жывуць прадстаўнікі розных народаў. І каб мясцовыя жыхары, найперш моладзь, лепш, ведала іх культуру, традыцыі, задуманы быў гэты культурна-асветніцкі этнапраект. Ён шырока рэалізуецца і ў Растове-на-Доне — пры падтрымцы Агульна-расійскага народнага фронту (АНФ), а праект падтрымаў як адну з лепшых практык і Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін. Задача ж перад арганізатарамі такая: распрацаваць і ўкараніць у навучальны працэс школ праграмы па вывучэнні культуры, звычайў і традыцый народаў, прадстаўнікі якіх жывуць у Растоўскай вобласці. Потым — акумуляваць каштоўны досвед этнаграфічнай працы са школьнікамі, студэнтамі на іншых пляцоўках. Падышлі да справы ў нас прафесійна: праект распрацавалі сумесна рэгіянальная рабочая група АНФ “Адукацыя і культура як аснова нацыянальнай ідэнтычнасці”, Мінадукацыі ды Мінікультуры вобласці пры ўдзеле Паўднёвага федэральнага ўніверсітэта

а ўдзельнікамі нацыянальных гульніў, пастацовак народных казак, навучыць іх сваімі рукамі рабіць нацыянальныя арнаменты й цацкі. Толькі так, праз паглыбленне ў культуру, магчыма больш даведацца, а значыць — зразумець і прыняць адзін аднаго.

Вось да якой важнай, выкароднай справы далучыліся й вучні, выкладчыкі растоўскай школы №112, актыўныя розных дыяспар, калі распачалі тэатралізаваны прадстаўленні ў плыні праекта “150 культур Дону”. Адна з такіх пастацовак прысвячалася беларускай народнай традыцыі пад назвай Гуканне Вясны.

Многія з нас упершыню даведаліся: у беларусаў ёсць, захавалася з прадаўніх язычніцкіх часоў такое прыгожае й светлае веснавое свята. Яго адзначаюць у розных рэгіёнах Беларусі не ў вызначаны дзень, а з улікам канкрэтнай сітуацыі з надвор’ем, звычайна — калі на высокіх месцах з’яўляюцца першыя веснавыя праталіны. Гэта, кажучы, і ёсць знак: трэба Вясну-багіню пагукаць, паклікаць, дапамагчы

Тэатральную кампазіцыю “Гуканне Вясны” прадставілі самі растоўскія школьнікі

ваю, напоўненую рознымі энергіямі (іх раней называлі багамі — бо яны маюць вялікія сілы) ды іх варыяцыямі-духамі. У залежнасці ад таго, як ідуць працэсы ў прыродзе, багіня-Вясна магла прыйсці рана, магла й затрымацца. Позняя ж Вясна, ведалі людзі па шматгадовых назіраннях, гэта — неспрыяльны для земляробаў і жывёлаводаў год: расліны дрэнна развіваюцца, даюць мізэрны ўраджай, і з-за таго можа быць мала хлеба, бульбы — увогуле голад. Таму на Беларусі былі вельмі пашыраны абрады сустрэчы й гукання Вясны — гэта своеасаблівы магічны дыялог, гарманізацыя адносін людской грамады з сіламі маці-Прыроды. Дарэчы, калі мы назіраем цяпер у свеце столькі прыродных катаклізмаў, то варта ўжо й задумацца: пэўна, дыялог такі з Прыродай людзі страцілі — вось і атрымліваем, як кажучы, па заслугах... То можа варта павучыцца гэтым у беларусаў ды іншых народаў, якія зберагаюць традыцыі паважлівага стаўлення да Прыроды, яе нябачных, але магутных сіл?

Пасля абрадавых спеваў, у якіх дзяўчаты звяртаюцца да Вясны, да яе веснікаў-жавароначкаў (лічыцца, што якраз птушкі Вясну на сваіх крылах прыносяць) выйшла на сцэну сямейнае трыа: гурт беларускай песні “Славянчак”. У ім спяваюць Вікторыя Шчарбакова (дарэчы, мая мама...) і яе дзеці — трэцікласніца Багдана і пяцікласнік Андрэй. Школа ж 112-я багатая й на такія творчыя міні-калектывы. На гэты раз гурт кранальна выканаў знакамітую песню Ігара Лучанка на верш Янкі Купалы “Спадчына” — як сімвал таго, што духоўную спадчыну продкаў беларусы шануюць. А растоўскія старшакласніцы ў прыгожых беларускіх строях далей прымяралі на сябе ролі вясковых дзяўчат з Беларусі, якія збіраліся на самым высокім месцы (груд, гара, узгорак...) пры вёсцы, расцілалі там салому ды сеўшы, ці й стоячы (у розных мясцовасцях па-рознаму тое робіцца) спявалі вясновыя песні-заклічкі. Фалькларысты, што даследавалі народны абрад, сведчаць: гэ-

та быў сапраўдны гімн Вясне, Сонцу, а таксама й маладосці, каханню. У песнях дзяўчаты не толькі віталі прыход цёплых дзён, абуджэнне Прыроды, але й як бы паведамлялі свету пра сваю гатоўнасць адгукнуцца на цёплую хвалю кахання, сусветнай Любові.

Старшакласніцы распавялі таксама, што жанчыны вясковыя па-свойму сустракалі вясну. Яны выпякалі з цеста фігуркі птушак, раздавалі іх дзецям. Спрадвеку лічылася, што й такім чынам — паводле законаў народнай магіі: падобнае прыцягвае падобнае — можна паспрыяць іх хуткаму прылёту. І пад час абрадавых дзеяў дзяўчаты бралі трыа птушкі-печыва і, выконваючы песні-вясянкі, падкідвалі іх уверх. А спявалі найчасцей так: “Жавароначкі, прыляціце! Вясну красную прынясіце!..”

Пасля абрадавых дзеяў дзяўчаты на сцэне закруціўся беларускі танец “Лянок”. Гэта юныя выхаванцы танцавальнай студыі “Алоніка” паказвалі, як насенне лёну ў абрадавых дзеях ужо гатовае прадоўжыць новы жыццёвы цыкл — упасці ў глебу й пацягнуцца да Сонца. А старшакласнікі ў ролях беларускіх хлопцаў паказалі, як беларусы ачышчаюць прастору для прыходу Вясны: у вогнішчы спальваюць розныя старыя рэчы. Затым, далучыўшыся да дзяўчат, вадзілі карагоды, якія, расказвалі ўдзельнікі дзеі, гэта й ёсць даўні сімвал бясконцага кругавароту жыцця, сімвал вечнага аднаўлення свету.

І вось у зале з’явілася доўгачаканая Вясна, ды з падарун-

камі: яны — і малым дзецям, і старым бабкам, і маладым жонкам, і прыгожым дзеўкам ды хлопцам працавітым. А тыя ўсе ў адказ, каб Вясна была з імі свойскаю ды лагоднаю, цёплаю, дарылі ёй прыгожыя, жыццесцвярджальныя вершы.

Завяршалася гэтак Свята беларускай культуры цудоўнаю песняй “Сэрца зямлі маёй” — і нізкім паклонам Зямлі Беларускай ад усіх удзельнікаў імпрэзы: і вялікіх, і малых.

Паглядзеўшы ўсё гэта, мы палічылі: варта б згадаць усіх удзельнікаў творчай групы, якія рыхтавалі тэатралізаваную пастаноўку беларускага абрада “Гуканне Вясны” на растоўскай зямлі. Такім чынам, заняты былі ў ёй акцёры-вучні з 11-га класа: Максім Мінееў, Аляксандр Несцярчук, Анастасія Сербва, Аляксандра Юстус, Яна Глухава, Уладзіслаў Калеснікаў, Іван Багно, Міхаіл Караваеў, Руслан Шадрын, Сабіна Стаханова. Склад сямейнага гурта беларускай песні “Славянчак” — названы вышэй. Мастацкая кіраўніца студыі “Алоніка” (малодшая група) — Людміла Анішчанка. Сцэнаграфія Марыны Шведчанкі, музычнае афармленне — ад настаўніцы спеваў Алы Ганжа. Мастацкі кіраўнік і галоўны рэжысёр усёй пастаноўкі — настаўніца рускай мовы й літаратуры Наталля Траян. А галоўным кансультантам ва ўсіх быў Уладзімір Банцэвіч, мой настаўнік у выяўленчым мастацтве.

Ганна Шчарбакова, студэнтка Растоўскага каледжа культуры, старшыня клуба “Юныя карэспандэнты” Саюза беларусаў Дону

Спявае сямейны гурт беларускай песні “Славянчак”

і яго педатрадаў. Ініцыятарам жа выступіла Кацярына Бяляк — кіраўніца інтэрактыўнага Музея навук “Лабораторіум”, інтэграцыйнага праекта “Асвета жыхароў Дона”, яна ж узначальвае рабочую групу “Адукацыя і культура” АНФ у Растоўскай вобласці.

Чым натхняліся энтузіясты, задумваючы праект? Быў перад вачыма рэгіянальны студэнцкі фестываль, які з 2008 года ладзяць нацыянальныя дыяспары вобласці. “Мы вырашылі каштоўную ідэю трансфармаваць і ўкараніць на ўзроўні сярэдняй школы, — казала потым Кацярына Бяляк. — Сама я — мама чацвярых дзяцей і лічу, што знаёміцца з культурай адзін аднаго трэба з ранніх гадоў, але пры тым вельмі далікатна: праз гульні, фальклор, казкі. У дзяцей няма забабонаў, як у дарослых, яны больш адкрытыя і ўспрымальныя: самы час прывіваць ім павагу да іншых народаў і культур. Гэта будзе добрая інвестыцыя ў мір і згоду, а па вялікім рахунку і ў адзінства нашай краіны”. Кацярына Бяляк заўважае, што важна не перагружаць адукацыйную праграму, рабіць дзяцей не глядачамі,

ей у дарозе, у змаганні з Зімой. Дык вось, якраз такое адметнае свята беларускае й вырашылі абраць школьнікі з педагогамі для паказу-прэзентацыі багатай, самабытнай беларускай культуры на Доне.

Прадстаўленне праходзіла ў школьнай актавай зале. Пры тым школьнікі, настаўнікі, актывісты беларускай дыяспары вельмі пастараліся, каб належным чынам аформіць сцэну. Яна ўрэшце, нібыта машына часу, пераносіла глядачоў у мінулае, прычым — у хату беларускую. І ў дробных нават дэталях паказаны быў спрадвечны лад жыцця, побыт беларусаў, іх паўсядзённыя клопаты. Такое стала магчымым дзякуючы ўраджэнцу Беларусі Уладзіміру Мікалаевічу Банцэвічу — мастаку па адукацыі, асветніку па прызыванні, кіраўніку Саюза беларусаў Дону. Ён шмат гадоў працуе як на карысць Растоўскай вобласці, асабліва маладога пакалення, так і на карысць беларускай культуры на Доне.

Тэатралізацыя пачалася з песень-заклічак Вясны — тых, што гучаць спрадвеку на Беларусі ў пару пераходную. Раней, як вядома, беларусы ўспрымалі свет, усю Прыроду — як жы-

Добрыя словы тым дарослым, хто ладзіў беларускае свята

ТЭНДЭНЦЫ

Свежая прэса з кавай і wi-fi

Распаўсюджвальнікі газет і часопісаў у Беларусі святкуюць 100-гадовы юбілей

Хутка ў павільёнах сістэмы “Белсаюздрук”, што з’яўляюцца сеткай распаўсюджвання прэсы ў Беларусі, пакупнікі змогуць размаўляць з прадаўцом на любой мове пры дапамозе анлайн-перакладчыка. Да Еўрапейскіх гульніў-2019 для гасцей Мінска ў тых павільёнах запрацауюць гарадскі навігатар і электронны-кансультант-перакладчык. У “разумным” павільёне можна будзе падзараджаць гаджэты, выклікаць таксі, экстраныя службы, замаўляць трансферы ў аэрапорт і за межы сталіцы.

І ўжо сёння ў павільёнах працуюць кафетэрыі, дзе мож-

на за кубачкам кавы ці гарбаты знаёміцца са свежай прэсай. Яшчэ — бясплатны wi-fi, і ў хуткім часе там зможам аплачваць камунальныя паслугі, набываць квіткі на спектаклі, канцэрты й шмат чаго яшчэ. Такі падарунак РУП “Белсаюздрук” зрабіла наведнікам сваіх гандлёвых аб’ектаў да свайго 100-гадовага юбілею. З 1 лістапада, варта дадаць, РУП “Белсаюздрук” па Мінску і Мінскай вобласці аб’яднаўся з прадпрыемствамі сістэмы з іншых абласцей: на прэс-канферэнцыі ў Доме прэсы нам паказалі новы будучы лагатып — “Белдрук”.

Гендырэктар “Белсаюздруку” Ігар Дудзіч казаў, што

развіццё і ўдасканаленне гандлёвай сеткі прадпрыемства праводзіцца — каб лепш забяспечваць прэсай жыхароў краіны. На прылаўкі кіёскаў, павільёнаў і магазінаў штодзень паступае 140 тысяч экзэмпляраў газет і часопісаў, штомесяц 650 найменняў СМІ знаходзяць свайго чытача. І ёсць надзея, што замена звыклых гандлёвых пунктаў на мадэрнізаваныя канструкцыі, павільёны з уваходам унутр — падвысіць продажы газет і часопісаў. Было заўважана: сучасны павільён “самаабслугоўвання” павялічыць таваразварот у сярэднім у два разы. Узрасталі і колькасць фізічных і юрыдычных асоб, якія падпісваюцца там на СМІ.

Такіх зручных павільёнаў усё больш па Беларусі

Сёння, акрамя прэсы, гандлёвая сетка рэалізуе кнігі, папяровую й канцьярскую прадукцыю, сувеніры, нават кандытарскія вырабы. У бліжэйшым часе “Белсаюздрук” абновіць інтэрнэт-магазін на сайце <http://bspechat.by>, дзе кожны зможа замовіць (па мабільным тэлефоне або з дапамогай

камп’ютара) неабходны тавар у гандлёвы пункт, які найбліжэй да яго. Абновіцца й сайт прадпрыемства <http://souzrechat.by>. Там будзе дададзена інфармацыя пра падзеі ў медыйнай прасторы Беларусі, пра навінкі прадукцыі, свежую прэсу, вакансіі для працаўладкавання.

Ганна Лагун

У сталіцы Казахстана беларусы ўшанавалі памяць пра вядомую паэтэсу Яўгенію Янішчыц і згадалі родныя свае мясціны

Удалечыні ад Бацькаўшчыны заўсёды вастрэй адчуваеш моцныя павязі з зямлёй продкаў. Бягуць гады, праходзіць час — і ўсё вастрэй разумееш, дзе твае вытокі, адкуль твой пачатак. У аб’яўлены ў Беларусі Год малой радзімы беларусы Казахстана дзеляцца ўспамінамі пра сваю Беларусь: якую нам помніць яна, якую нам бачыцца з адлегласці тысяч кіламетраў, дзясяткаў гадоў. Вось і ў Астане 11 лістапада ў Доме сяброўства, у нашай беларускай суполцы “Радзіма” правалі мы вечарыну “Бацькаўшчына мая, родная маці-Беларусь!”, прысвечаную Году малой Радзімы. Другую ж частку — пад назвай “Чароўная кветка беларускай паэзіі” — прысвяцілі 70-м угодкам таленавітай паэтэсы Яўгеніі Янішчыц.

Месца, дзе ладзілі сустрэчу, аздобілі рознымі прадметамі беларускага побыту: абрусам, вышыванымі ручнікі, узоры дэкаратыўнага і выяўленчага мастацтва. На карце Беларусі кожны з беларусаў, хто ўдзельнічаў у імпрэзе, пазначыў сцяжком свой родны кут. А на святы былі запрошаны і шаноўныя госці-беларусы. У прыватнасці, консул Беларусі ў Казахстане Ігар Іваноў крыху расказаў пра сваю малую радзіму: горад Верхнядзвінск (які раней называўся Дрыса) Віцебскай вобласці. А таксама і пра вёску Александрыю, што ў Шклоўскім раёне Магілёўшчыны, дзе прайшлі дзіцячыя гады Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі.

Далей меў слова кіраўнік суполкі “Радзіма”, сябар Саюза кампазітараў Казахстана і

Ад песень Палесся да Астаны

Саюза кампазітараў Беларусі Дзмітрый Астаньковіч. Хоць нарадзіўся ён у Казахстане, аднак добра памятае, што родавыя карані яго — з Мсціслаўскага раёна Беларусі. Некаторыя свае песні, дарэчы, ён піша на вершы беларускіх паэтаў, і яны гучаць таксама й на беларускіх сцэнах. Згадала свае родныя мясціны — а гэта гарпасёлак Воранава на Гродзеншчыне — і мастацкая кіраўніца творчага гурта “Вясёлка” суполкі Тамара Батрак. Далей прыгожую песню “Баць-

дыны”. У гады сталінскіх рэпрэсій ён уваходзіў у сістэму ГУЛАГа. — Рэд.). Беларуска з мужам, сынам Русланам ды ўнукам Аліханам нярэдка наведваюць беларускія мясціны. Потым я чытаў свой верш “Маё Палессе”, і ў выкананні салісткі Марыі Бульскай гучала песня “Родныя мясціны”.

Другую частку імпрэзы мы прысвяцілі “чароўнай кветцы беларускай паэзіі” — так часам называюць паэтэсу з Палесся Яўгенію Янішчыц (20 лістапада 1948 — 25 лістапада 1988,

пазаві...”. Я прысвяціў свой верш памяці Яўгеніі Янішчыц, творчасць якой вельмі люблю, чытаў яго на імпрэзе. Заканчваецца ён радкамі: “Сумую./ І сэрца — у роспачы плача./ Ты — зорка Палесся, Палесся дзіця./ Палеская ластаўка наша”. Згадка ж пра тое, што роднае слова ніколі не будзе лішнім, дзе б мы ні жылі, гучала песня “Гаворка беларуская” — выконвалі яе гурт “Вясёлка” і салістка Марыя Бульская. Яны ж даслалі своеасаблівае прывітанне з Казахстана галоўнаму рэдактару газеты “Голас Радзімы” Івану Ждановічу: бо гучала песня “Птушка з Бацькаўшчыны”. Гэта на яго верш, у якім перапляліся вобразы Беларусі й Казахстана, музыку напісаў Дзмітрый Астаньковіч.

Потым сябры беларускай суполкі шчодро частавалі гасцей стравамі, прысмакамі беларускай кухні. На развітанне цёплыя словы за святочным сталом казалі Дзмітрый Астаньковіч ды Ігар Іваноў, а гурт “Вясёлка” выканаў песню “Беларусь, Беларусь”.

Анатоль Лісіцкі, г. Астана, Казахстан

Яўгенія Янішчыц

Дарэчы. 20 лістапада ў Мінску, у Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры прайшла літаратурная вечарына “Яўгенія Янішчыц: Якая я”, прысвечаная 70-годдзю з дня нараджэння паэткі. Пра тое, якую была гэтая жанчына — “Палессе мілае дзіця” — гаварылі яе сябры, паэты, празаікі, даследчыкі ды аматары творчасці.

Беларускі кутчак у казахстанскай Астане

каўшчына”, што ўсіх расчуліла, выканала Эльвіра Кунавіч.

Потым іншыя ўдзельнікі святочнай імпрэзы згадалі: адкуль яны, чым адметныя іх родныя мясціны. Захоплена, з цікавымі падрабязнасцямі пра родны горад Кобрын раскавала бібліятэкарка Валянціна Міхайлаўна Аралава. Дарэчы, у Астане, Казахстане добра ведаюць яе мужа-казаха Мейрамбая Аскербаявіча: цяпер ён — дырэктар Мемарыяльна-музейнага комплексу памяці ахвяр палітычных рэпрэсій і таталітарызму “АЛЖИР” (абрэвіятура па-руску расшыфравана так: “Акмолинский лагерь жен изменников Ро-

одам была з вёскі Рудка Пінскага раёна Брэстчыны). Пра яе кароткі жыццёвы шлях і творчую спадчыну расказвалі сяброўкі суполкі “Радзіма” Святлана Талканёва і Соф’я Дэкола. Яны чыталі вершы паэтэсы, у якіх шмат цёплых, замілаванасці родным краем. І нават, пра тое мы таксама гаварылі, музыкай прыгажосці гучалі для яе самі назвы палескіх вёсак. У прыватнасці, верш “Ах, вёсачкі акружныя” душэўна прачытала Соф’я Дэкола. Прыводзілася й меркаванне, што “з вершаў Янішчыц глядзіць на нас уся Беларусь” — і Святлана Талканёва чытала знакамітыя радкі: “Ты пакліч мяне,

Ад рэдакцыі. Вестку з Астаны й тэкст Анатоля Лісіцкага нам даслаў Дзмітрый Астаньковіч. Напісаў пра верш “Птушка з Бацькаўшчыны”, які ўжо стаў песняю: “Усе спевакі й слухачы былі вельмі ўсхваляваны яе выкананнем. Цяпер запісваем яе на студыі, потым — абавязкова перашло ў рэдакцыю”. Вялікі дзякуй, сябры, за творчасць, што яднае беларусаў Казахстана з Бацькаўшчынай!

Варта нагадаць, што верш ствараўся спецыяльна з улікам назваў родных мясцін беларусаў, што жывуць у Астане. І некаторыя іншыя дарагія ім словы ў ім ёсць. Меркавалі мы з Дзмітрыем, што, спяваючы песню, кожны будзе такім чынам згадаць сваю Радзіму — і нібыта маліцца за яе... Дарэчы, у адным з куплетаў запева ёсць такія радкі: “Можа ў Воранаве, птушачка, бывала?.. / Мо над Сновам ці Бягомлем пралятала?.. / І пад Пінскам ёсць дзівоўныя мясціны./ Скуль вядуць у свет вялікі пучавіны...”. Прыпеў таксама гарманічна кладзецца ў тэму Года малой радзімы: “Ад Магілёва й Гомеля, Мсціслаўля й Ваўкавыска/ Нясуць вятры людзей у свет няблізкі... / І на зямлі гасціннай Казахстана/ Жыць з Беларуссю ў сэрцах — нам наканавана!” То няхай жа ў песні, што даносіць беларусам у стэпавы край, нібы залётная птушка, прывітанне з роднай Бацькаўшчыны, будзе шчаслівы лёс!

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале vziasda.by

Заснавальнік:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, вул.
Б. Хмяльніцкага, 10-а. Пакой 907.
E-mail: glas_radizmy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-287-19-19

Рэдакцыйнае пасведчэнне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Падпіска на газету “Голас Радзімы” ідзе ў Беларусі на 2019 год

Выдавец:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Дырэктар – галоўны рэдактар
Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 23.11.2018 г.
Наклад 364 экз.
Заказ –
Выходзіць 2 разы на месяц

© “Голас Радзімы”, 2018

Месца друкавання:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
“БудМедыяПраект”. ЛП №02330/71 ад 23.01.2014.
Вул. Веры Харужай, 13/61. 220123 Мінск,
Рэспубліка Беларусь

Рукапісы прымаюцца толькі ў электронным выглядзе, не вяртаюцца і не рэцэнзуюцца. Пазіцыя рэдакцыі ды аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць